

PERSPEKTIVE »SENJSKOG LJETA«

Senj, kao osebniji gradić sjevernog Hrvatskog primorja, ima dobre uvjete da u ljetnom razdoblju stvori malo kulturno-umjetničko središte u kome će ljetnim putnicima i namjernicima nuditi vrednote naše kulture. Budući da su neki naši primorski gradovi od Poreča do Dubrovnika prerasli tijekom ljeta u veće ili manje promicatelje našeg umjetničkog stvaralaštva, i Senj, poput Osora i Zadra, a da i ne govorimo o manjim mjestima, želi da dade svoj prilog slično kao što daje susjedni Krk, ili koje drugo mjesto. S obzirom na činjenicu da Senj u ljetu ima zaista dobre prostorne uvjete za takvu djelatnost, bilo bi svakako potrebno podržati nastojanje njegovih građana da se uklope u taj niz priredaba, koje su se afirmirale dobrom organizacijom i jasnom programskom koncepcijom, pa već te priredbe postaju pomalo tradicionalne. Senj, naime, ima jednu od najboljih ljetnih pozornica u akustičkom pogledu, na kojoj se uz kazališne, odnosno operne priredbe, mogu davati i veći koncerti, simfonijski i zborni. Nadalje, kula »Nehaj« pruža izuzetan prostor za komorne koncerte i razne izložbe, a crkva također može biti idealna dvorana za komorne i solističke koncerte duhovnog sadržaja kao što je to i »Nehaj«. U tom smislu, možda bi iskustvo Krka pomoglo, budući da je Krk dobro iskoristio svoje povijesne prostore i često napravio impresivne priredbe, iako je zbog financijskih razloga zapustio operne predstave. Ono što je, na primjer, u Rijeci Trsatska gradina za Riječko ljetu ili Trg u Kastvu, koji ove godine nažalost nije bio iskorišten, u Senju to predstavljaju navedeni prostori, što — lišeni buke s ulice — postaju upravo idealne ljetne »koncertne dvorane«, kojima bi trebalo naći odgovarajući sadržaj, da bi u povezanosti s Društvom hrvatskih skladatelja u Zagrebu, s Koncertnom poslovnicom, s riječkim kazalištem i sličnim ustanovama stvorili desetak priredaba, od kojih bi Smotra narodne glazbe ovog područja bila specifičnost »Senjskog ljeta«. Ove nabačene misli mogle bi kroz »borbu mišljenja« dobiti oblik koji bi služio kao osnova za pristup organiziranju »Senjskog ljeta« što bi po osebnosti mogla biti vrlo zapažena manifestacija na korist gradu i našoj općoj kulturi.

V. FAJDETIĆ

»ANDRÉ CHÉNIER« U NOVOJ POSTAVI

U sadašnjem stupnju Opere Hrvatskog narodnog kazališta u Zagrebu predstavlja pravi podvig novo scensko i glazbeno postavljanje Giordanove opere »André Chénier« koja nam je u svježem sjećanju još od vremena kada je slavni tenor Josip Gostić briljantno kreirao naslovnu partiju.

Novoj postavi je u Zagrebu mnogo toga manjkalo, posebno u glazbenom dijelu. To se odnosi u prvom redu na dirigenta Nikšu Barezu koji je svojim dezangžiranjem umrtvio Giordanovu nabujalu melodiku u jednom libretu koji nam možda može izgledati i melodramatičan, ali koji ima dovoljno dramatičke da svim likovima vjerujemo od prvog do posljednjeg takta. U orkestru su se po običaju događale čudovišne stvari kao rezultat nevjebanja velikog broja članova, dok su pojedini likovi krivo shvaćeni, što je dirigentova velika greška. To se u prvom redu odnosi na Ljiljanu Molnar-Talajić koja je svoju Maddaleine pjevala u tonu dječjački naivno čak i u trenucima velike arije u trećem činu i bez potrebne dramatičke prije odlaska u smrt. Samo lijepi glas nije dovoljan da bi se mogla stvoriti kreacija! Ferdinand Radovan je svojeg Gerarda pjevao doduše muzikalno, ali s pre malo tona i dosta problema s visokim registrima u trećem

ključnom činu za bariton. Najviše mi se svidio gost iz Rijeke tenor Viktor Bušljeta u naslovnoj ulozi koja mu po svim vokalno-tehničkim detaljima sasvim odgovara. Bušljeta je jedino bio osujećen Barezinom pomalo vagnerijanskom koncepcijom ovog verističkog djela koja nije dozvoljavala ovom sjajnom tenoru puni razmah, naročito u četiri velike arije.

Dobar poznavalac operne scene gost iz Maribora Emil Frelih učinio je najviše što se moglo učiniti s nediscipliniranim ansablom i pojedinim solistima koji misle da i bez redatelja mogu donijeti svoje kreacije u najboljem svjetlu. Kod Freliha se osjećala sigurna ruka u skupnim scenama bez ikakvog nepotrebnog eksperimentiranja. Zato bi bilo dobro da se ovog velikog znalca scene (i glazbe, što je rijetkost u naših redatelja koji se guraju u režiranje opernih djela: Šarčević, Spaić itd.) pozove u malo boljim okolnostima ponovno u Zagreb. Scenografija Olega Kasumovića i kostimi Diane Koscec-Bourek standardni. Od ostalih pjevača treba istaknuti i Nadu Puttar-Gold kao Madlon. Zbor nezainteresiran u glazbenom dijelu, a više u glumačkom. Šteta je što se uprava Opere u sadašnjem općem rasulu upušta u obnavljanje upravo onih opernih djela koja su na sceni Trga maršala Tieta u nedavnoj prošlosti bila male senzacije (Verdijev »Otello« i »Aida«, Giordanov »André Chénier« itd.).

Siniša HRESTAK

ŠARMANTNI »SEVILJSKI BRIJAČ« U NEŠARMANTNOJ SITUACIJI

Da nam se četiri operne kuće u Hrvatskoj (Zagreb, Split, Osijek i Rijeka) nalaze ne samo u nezavidnoj financijskoj, repertoarnoj i kadrovskoj situaciji, nije nova stvar. Stara je stvar da se tri operne kuće (Split, Osijek i Rijeka) nalaze u derutnom stanju i da se operne predstave u tim gradovima priređuju u neadekvatnim prostorijama. Stara je stvar da se na taj način gubi operna publika, da ovakva situacija traje već godinama i da se smanjuju operni ansambli te da pojedine operne kuće izvan Zagreba imaju svega desetak opernih solista koji vuku predstave i nastoje očuvati ostatke ostataka. Stara je stvar da novci za popravke zgrada postoje, ali se vrlo malo čini da se s popravljanjem i počne. Najteža situacija je sigurno u Splitu, gdje se tek nakon višemjesečnog štrajka cijelog kazališnog osoblja nešto i pokrenulo.

Osijek je godinama također u nezavidnoj situaciji. Zbog dotrajalosti zgrada je zatvorena, pa se predstave održavaju na improviziranoj pozornici starog kazališta, a publika sjedi u prostoru za kulise. U isto vrijeme Opera priređuje svoje predstave u novoj Sportskog dvorani. Dakle, u takvoj nemogućoj situaciji jedini tračak ohrabrenja može biti ostvarenje jedne operne predstave na prijašnjoj razini osječkih umjetnika. Mene je krajem prošle godine posebno impresionirala u Osječkoj operi izvanredna realizacija Rossinijeve komične opere *Seviljski brijač*. Redatelj Nada Murat koncentrirala je s pravom svu svoju pažnju na suptilne odnose između pojedinih likova, bez karikiranja ili suvišnih gesta, tako da su kreacije glavnih protagonista simpatično došle do izražaja. Drugi i treći dio predstave pjevan je i igran u virtuosnom tempu, što je zasluga i redatelja i dirigenta Antuna Petrušića pod čijim su vodstvom pjevači homogeno surađivali s orkestrom. Rad sa solistima bio je primjeren, a Petrušić je napravio i nužne intervencije u inače starom prijevodu koji se godinama pjeva na svim našim opernim pozornicama. Velika vrijednost predstave bila je scenografija Ingrid Begović s efektom bjelinom kulisa. Ta bjelina je bila usklađena s efektinim kostimima iste scenografkinje koji su vapili za većom scenom. Moramo znati da se prvi red slušalaca nalazi na dohvata ruke opernim solistima na pozornici. Naslovnu ulogu je vrlo suživiljeno i s lije-